PRIMORSKI DNEVNIK

GLASILO OSVOBODILNE FRONTE ZA SLOVENSKO PRIMORJE

Leto 2. štev. 369 - Cena 4.- lire | Poštnina plačana v gotovini Spedizione in abbon. postale | TRST, sreda, 14. avgusta 1946 | Uredništvo in uprava, Piazza Goldoni št. 1 - I. Tel. št. 93806 93807. 93808. Rokopisi se ne vračajo

Leta 1915 je Italija zahtevala Dalmacijo in Trst z istimi argumenti, kakor se poteguje danes za tržaško mesto: Ko jl je bilo takrat ugodeno, je izkoristila svoj položaj in pričela nasilno raznarodovati Slovane na Primorskem.

Edvard Kardelj

Trst - zaledju

Trst kot gospodarsko središče ima dve glavni funkciji: prometno gospodarsko in proizvajalno gospodarsko. Razvoj obeh gospodarskih smeri je odvisen od pravilne ureditve vprašanja pripadnosti Trsta. Od pravilne rešitve tržaškega vprašanja bo odvisno, ali bo mesto Trst v bodoče vršilo svojo naravno gospodarsko in gospodarsko prometno funkcijo, ali pa bo postalo opoldne za izvajanje gospodarskega pritiska na srednjo Evropo in na Balkanu. Načeloma stojimo vedno na stališču, da bi bil Trstu zajamčen naravni gospodarski razvoj ob istočasnem jamstvu nemotenega kulturnega življenja italijanskega in slovenskega dela prebivalstva edino takrat, če bi bil Trst kot posebna federalna enota v sklopu Jugoslavije. Čim bolj se bo rešitev tega vprašanja približala tej osnovi, tem bolj bo naravna gospodarska funkcija Trsta našla svoje uresničenje. Vsak drug način rešitve omenjenega vprašanja bi v svojih konkretnih posledicah povzročil samo nove in mednarodne zapletljaje.

Po priključitvi k Italiji je Trst italijansko prenehal vršiti vlogo glavnega izvoznega in uvoznega pristanišča velike gospodarske državne enote in ni mogel tega nikdar nadomestiti s funkcijo tranzitnega pristanišča. Za Italijo je Trst nikdar prišel resno v poštev kot uvozna in izvozna luka zaradi svoje geografske periferne lege. Od tod naglo propadanje Trsta kot luke, kar je Italija skušala nadomestiti z ustvaritvijo industrijskega trikota Tržič-Trst-Kilje. S tem je hotela dati Trstu novo smer v gospodarskem razvoju čisto v smislu svojih imperialističnih ciljev za zavojevanje Balkana in dela srednje Evrope. Razširitev starih industrij in posebno še ustanovitev novih vodila v načrt vojne industrije, tako da bi bil Trst v primeru vojne lahko služil za oporišče in nastajališče za vojsko.

Kot uvozna in izvozna luka je bil Trst v poštev v prvi vrsti za Jugoslavijo, Češkoslovaško, Avstrijo in Madžarsko, kot industrijsko področje pa skoraj izključno za Jugoslavijo, ker bi bila industrija trikota Tržič-Trst-Kilje dopolnilna za Jugoslavijo, medtem ko bi bila za Italijo v glavnem oboroževalna in izvozna.

Industrijski trikot Tržič-Trst-Kilje tvori gospodarsko enoto, ki je medsebojno izpopolnjuje in bi bilo zato dalekosežne gospodarske posledice, če bi se en člen izvrgal iz te enote. Gospodarska nujnost je, da ostane Tržič v sklopu tržaške gospodarske tvorbe. Zaradi tega je iz gospodarskih razlogov neumesten predlog nekaterih ministrov velesil, ki razbija to enotnost s tem, da hoče priključiti Tržič Italiji. Ladjedelnice v Trstu in Miljah tvorijo enoto z ladjedelnicami v Tržiču in se medsebojno izpopolnjujejo. Druga gospodarska nujnost za Julijsko krajino je, da ostane Gorica, ki je trgovsko središče slovenskega Primorja, v okviru svojih zemlje, iz katere je mesto nastalo kot gospodarska nujnost te zemlje, ki jo obdaja.

Iz vseh navedenih razlogov bi bilo zato ustvariti najožjo possvetnost Trsta z njegovim zaledjem. Upoštevajoč te gospodarske nujnosti in narodnostne razmere je Jugoslavija predlagala edino pravilno rešitev, ki vključuje Trst v zgradbo jugoslovanske federacije.

Drugačna rešitev bi pomenila postaviti Trst v gospodarsko tekmovanje z Reko. V tem primeru bi Trst iz političnih razlogov postal mrtvo mesto brez prometa, ker bi Jugoslavija, Češkoslovaška in Madžarska usmerile svoj promet na Reko, Trstu bi pa ostal kvečjemu del prometa z majhno Avstrijo, ker bi zapadni del te republike usmeril svoj promet preko Benetk.

Pri reševanju tržaškega vprašanja ne gre zato, ali je s tem zadovoljnih nekaj predstavnikov italijanskega finančnega kapitala, nekaj tisoč uvoženih državnih uradnikov in nekaj tisoč reakcionarnih šovinistov; gre predvsem za blaginjo ali propast tržaškega delovnega ljudstva, ki živi od svojega dela in je zato odvisno od gospodarskega razvoja mesta. Angleži in Amerikanci mislijo, da bi lahko umetno ustvarili v Trstu procvit je to gotovo nemogoč optimizem, ker se to gospodarstvo ne bi moglo razvijati v skladu z gospodarskim razvojem srednje Evrope in predvsem Jugoslavije.

Vsaka nameravana rešitev se zaključuje nad samim prizadetim prebivalstvom. Zato velja naš poziv tem narodom, ki danes na konferenci odločujejo o usodi tega ozemlja, naj sprejmejo sklep, ki edini zajamči razvoj tej veliki jadranski luki, to je, da Trst pošlje najprej na njegovo zaledje. Vprašanje Trsta ni vprašanje neke neuravnotežene sentimentalnosti, temveč vprašanje gospodarske in gospodarsko prometne nujnosti.

Dr. K. C.

MOLOTOV V PARIZU

Italijanske imperialistične zahteve

so nasprotne realnim interesom italijanskega naroda

Pariz, 13. — Plenum dnevne konference kljub prizadevanju ameriškega zunanjega ministra, ni mogel kar tako prejiti sobotne izjave De Gasperija. O njih je danes žavzel svoje stališče sovjetski glavni delegat Vjačeslav Molotov. V bistvu je bila vsa dopoldanska seja posvečena italijanskemu problemu. Popoldne je plenum zaslišal romunskega delegata. Za nocoj sta bili napovedani seji odborov za politično-teritorialni in za gospodarski del mirovne pogodbe z Italijo.

Diskvalifikacija, ki jo je pred dnevi doživel grški ministrski predsednik Tsaldaris v konferenčnem plenumu, mu očitno ni dala miru. Čeprav šele po treh dneh se je vendarle danes odločil «energično» demantirati sobotne ugotovitve jugoslovanskega delegata Moše Pijade, češ da grška delegacija nikoli ni nikomur predlagala delitve Albanije, pa da Grčija spoštuje neodvisnost prijateljskih in tudi sovražnih sosedov. V albanskem primeru da velja zanjo le vprašanje Epira kot izjema, pri čemer pa naj bi grško stališče ne pomenilo nikakega ogrožanja albanske neodvisnosti.

Tudi De Gasperi je zbral okrog sebe italijanske novinarje in pogrel svojo sobotno jeremijado. V glavnem je protestiral zaradi Trsta predvsem, ker ne zaupa načrtu štirih velesil, ki naj bi ne podajal nikakih jamstev za razvoj nove tržaške države, ki bi v njem gospodarili Američani, Angleži, Rusi, Jugoslovani in Italijani. Da je zahteval, da bi se ureditev tržaškega vprašanja odgodila, to ni nov primer, marveč so na tak način ponovno odgodili podobna vprašanja tudi po prvi svetovni vojni, preden so sklenili versajsko pogodbo. Kar se tiče svojega nedeljskega razgovora z Byrnesom, je dejal, da sta govorila predvsem o gospodarskih

vprašanjih in mu je ameriški zunanji minister obetal pomoč, da se preprečijo posledice, spričo katerih bi mirovna pogodba spravila v nevarnost italijansko gospodarsko neodvisnost. Zaključil je, da bi rad govoril še z Bevinom in z Molotovom.

Šele po Stalingradu

se je Italija pričela odmikati od Nemčije

Po formalnem protestu Višinskega zaradi neredov v zvezi z dnevnim redom je plenum danes dopoldne takoj prešel k nadaljevanju razprave o italijanskih izjavah. Prvi je povzel besedo sovjetski zunanji minister Molotov.

Govor, ki ga je imel v soboto italijanski ministrski predsednik De Gasperi, je začel, zasluži pozornost toliko glede tega, kar je De Gasperi povedal, kakor tudi glede onega, česar ni povedal. Ne smemo pa prezreti tega govora, ki bi utegnil povzročiti komplikacije. Če je hotel De Gasperi izraziti svoje mnenje, je treba proučiti njegovo vsebino.

V zgodovini je Italija odigrala veliko vlogo. Ne dvomimo, da bo veliki italijanski narod premagal sedanje težave ter bo v danih okoliščinah krenil na široko pot narodnega preporoda, tako da ga bo vredna velika in svobodna država. Na konferenci pa nas zanima predvsem položaj, ki ga je Italija zavzemala v vrati ostalih evropskih narodov. Na tej osnovi bo treba dognati, koliko bo sposobna postati važen faktor pri ustvarjanju prijateljskih odnašajev z drugimi narodi in utrjevanju evropskega miru.

Po prejšnji vojni je Italija krenila na vse drugačno pot, Mussolini je razvil program imperialistične ekspanzije in Mussolinijeva Italija ga je izpolnila. Zagospodovala je nad tujimi državami, gradila svojo moč na račun malih narodov. Povezala se je z Nemčijo in Japonsko ter se zapletla v zvezi z njima v pustolovske podvige. Fašistična Italija je v polni meri odgovorna za ekspanzijsko vojno enako kakor hitlerjevska Nemčija. Molotov je opozoril, kako je že pred letom 1939. okupirala Abesinijo in Albanijo, kako je zavratno napadla Grčijo in potem še huje Jugoslavijo, kakor je prostaško vdrla v Francijo in se priključila invaziji v Sovjetsko zvezo. Šele po Stalingradu se je Italija pričela postopno oddaljevati od Nemčije, dokler se ni od nje nazadnje docela ločila.

Italija mora uničiti vsako sled fašizma

Nikakor pa ni rečeno, da bi morala Italija, ko se je že otresla fašizma, zdrkniti na stopnjo sile drugega reda. Nekatere velesile skušajo tako Francijo kakor tudi Italijo poriniti v drugo vrsto držav. To pa nikakor ne služi interesom trajnega miru v Evropi. Ne le Francija, marveč tudi Italija ne sme izgubiti svoje vloge sredozemske velesile. V svojem položaju sredozemskih držav se morata čutiti varni obe. Nova Italija si mora zagotoviti svoj razvoj po demokratičnih smernicah, računati mora na dobro voljo vseh demokratičnih držav in si urediti prijateljske odnasaje z vsemi sosedi. Pri tem pa ji morajo vse demokratične države tudi dejansko pomagati. Sama se bo stežka obdržala na lastnih nogah.

Toda Italija mora izvesti radikalne spremembe na vseh področjih. Preosnovati mora svoje politično življenje, tako da bo postala dejansko demokratična država. Odpraviti mora sabotažo reakcionarnih elementov in zabrisati sleherno sled fašizma in fašistične ideologije. Italija je še daleč od tega svojega cilja. Govor De Gasperija, je poudaril Molotov, nikakor ni odgovor, ki smo ga pričakovali na sprožena vprašanja in italijanski ministrski predsednik ni niti z eno besedo obsodil fašizma ne pustolovske Mussolinijeve politike. V svojem govoru ni poskušal braniti interese svoje države, marveč je vztrajal pri tendencah propadlega režima.

Italija se mora odreči pozicijam ki si jih je nagrabil fašizem

Trst in zapadni del Istre ne pritičeta Italiji, ker bi bila zanjo še zmerom izhodišče za napad na Balkan

De Gasperi je raje poskušal utemeljiti zahteve, ki jih Italija postavlja posebno glede Primorske. Zahteval je zapadni del Istrskega polotoka, ki vse do konca prve svetovne vojne nikoli ni pripadal Italiji in katerega prebivalstvo je v glavnem slovansko. Italijani so se poslužili vseh sredstev, da bi umetno povečali število italijanskega prebivalstva v Trstu in na Istrskem polotoku prav na račun Slovanov. Toda minuli so časi, ko so si evropske sile lahko delile slovanske dežele med seboj. Slovani so si ustvarili svoje neodvisno življenje in njihova sila se opira na demokratične osnove.

Zato ne morem preko tega, je naglasil Molotov, da je De Gasperi v svojem govoru nameraval dejansko opravičiti ekspanzionistične zahteve stare Italije. S tem je pokazal, da je sedanja italijanska vlada še daleč od one reorganizacije v smeri demokracije, kakor si je vsi želimo. Spričo tega tudi ne moremo dopustiti, da bi se take zahteve postavljale v imenu nove demokratične Italije. Vztrajati pri starih imperialističnih tradicijah ne pomeni korakati vzporedno z novim časom. Italija proglaša danes isto politiko, kakor jo izraža nacistični Drang nach Osten. Zanjo je Istra še zmerom izhodna točka za pohod na Balkan, prav tako, kakor je bila izhodišče fašističnega napada v letu 1941. na Jugoslavijo. De Gasperi je postavil v osrčje svojega govora svoje zahteve po Trstu in Istri. Zato nam iz njegovega govora ne odmeva glas nove demokratične Italije, marveč nasprotno glas stare imperialistične države, sovražnice Slovanov.

Molotov je bil na tem in tudi na nekaterih prejšnjih mestih ponovno prekinjen z aplavzi. Ko so se polegli, je nadaljeval. Jugoslavija, je naglasil, zavzema slavno mesto junaškega borca v borbi proti hitlerjanski zvezi. Nanjo je odpadel znaten del bremena nemške in italijanske okupacije, ki sta zahtevali od nje ogromnih žrtev. Italijanski državniki se tega očitno še zmerom ne zavedajo. Njihove znova izpovedane stare tradicionalne težnje po razširjanju svojega ozemlja to samo dokazujejo. Pozdravljamo novo Italijo, ne pristajamo pa na to, da bi bile njene zahteve po ozemljih, ki ji z nobenega vidika ne pritičejo, v skladu z interesi italijanskega naroda.

Kam meri De Gasperi

ko predlaga, da bi odložili rešitev tržaškega vprašanja

De Gasperi se v svojem govoru ni mnogo vpuščal v gospodarske probleme. Mar misli, da so stranskega pomena, ko vendar ve, da bo njih ureditev vplivala na življenje slehernega kmeta, vsakega delavca in vsakega italijanskega državljana? Italija je na gospodarskem področju zaostala za drugimi državami in v njej vlada nezaposlenost. In vendar bi bilo nujno pričakovati, da bo De Gasperi prav na gospodarskem torišču branil resnične interese demokratične Italije. Sovjetska zveza je skušala omejiti prekomerne zahteve nasproti Italiji, zaradi katerih bi nastala nevarnost za vse italijansko gospodarstvo. Sleherno zunanje posojilo bi pomenilo zanjo le korak dalje v gospodarsko suženjstvo. In demokratična Italija dobro ve, da lahko živi brez zapadne Istre, da pa njeno pomorstvo, industrija in kmetijstvo ne bi mogli odoleti zunanjemu gospodarskemu pritisku. ZSSR se nadeja, da bodo tudi druge sile pristale na pomoč Italiji, tako da se bo lahko obnovila pod pogoji, ki zanjo ne bodo pomenili novega suženjstva.

Z vso odločnostjo je Molotov tedaj odklonil pobudo De Gasperija, da bi rešitev tržaškega vprašanja odgodili za leto dni. Ta pobuda priča, da hoče De Gasperi izigrati ona nesoglasja med zavezniki, ki bi neizogibno nastala, ako bi se okupacija podaljšala, kar bi bilo pa dejansko in navsezadnje zgolj v škodo Italiji. V interesu Italije kakor drugih evropskih držav, ki ljubijo mir, je, da Italija opusti politiko zavlačevanja in obnovi prijateljske odnošaje z drugimi, posebno pa s sosednimi državami. Le tedaj bo postala resničen činitelj evropskega miru. Težnje po razširjanju italijanskega ozemlja so stvar ozkega kroga ljudi in ne izražajo pravih interesov ljudstva, ki slone na gospodarski obnovi in dobrih prijateljskih odnošajih z drugimi državami. Italijanski narod bo kmalu spoznal svoj položaj, če bodo nekateri italijanski politiki v navdušenju za tujo politiko in za zahteve po tujih ozemljih pozabili skrbeti za vsakdanji kruh slehernega italijanskega državljana in za življenjske interese italijanskega naroda. Tem pretiranim zahtevam, ki tiči za njimi tuj kapital v nasprotju z demokratičnimi interesi Italije in ki utegnejo dovesti navsezadnje samo do njenega lastnega gospodarskega zasužnjenja v prilog trustov in tujih kartelov, ne moremo pritrditi. Konferenca se je sestala, da pospeši pripravo trdnega miru in zato se ne bo pustila zavesti na stranske poti. De Gasperi pa naj se raje briga za realne interese demokratične Italije kakor pa za ohranitev pozicij, ki si jih je nagrabil fašizem.

Molotovljev govor je bil tudi ob zaključku sprejet z velikim aplavzom.

Abesinija zahteva Eritrejo

Abesinski delegat Aklilu je izrazil svoje ogorčenje, ker se je De Gasperi v soboto izrazil za to, da bi Italiji spet zaupali vsaj del njenih nekdanjih kolonij v Vzhodni Afriki, kjer je nad pol stoletja zatirala domače prebivalstvo. Ugoditev Italiji bi pomenilo, da bi se Italija lahko odkrižala 500.000 fašistov in jih naselila v teh kolonijah. Kako more Italija zahtevati te teritorije in njihovo prebivalstvo, ki mu ni prizanašala niti s strupenimi plini? Ravno iz Eritrije in Somalije so izšli trije italijanski napadalni klini proti Abesiniji. Abesinija ne bo nikoli pristala nato, da bi se Italiji vrnila njena nekdanja kolonialna ozemlja. To bi pomenilo neposredno nevarnost za Abesinijo samo in hkratu največjo kršitev mednarodne pravičnosti. Aklilu je nazadnje zahteval, naj prisodijo Eritrejo Abesiniji.

Tudi govoru abesinskega delegata so vsi prisotni živahno pritrjevali.

Nazadnje je govoril grški delegat Tsaldaris. Ugotovil je, da je Italija napadla Grčijo že v oktobru 1940, ko še ni sklenila zveze z Nemčijo. Grški narod pripisuje Italiji odgovornost za vso nesrečo, ki ga je doletela. Grčija se zadovoljuje s povračilom Dodekaneza, vztraja pa pri svojih reparacijskih zahtevah, ker sta invazija in okupacija uničili grško gospodarstvo. V svojem govoru pa se Tsaldaris ni mogel odreči zahtevi po severnem Epiru, ki končno niti ne zadeva Italije.

Demokratična Romunija

je izbrisala nečastne sledove preteklosti

Na popoldanski seji je romunski zunanji minister Tatarescu podal obširne izjave o načrtu mirovne pogodbe z Romuni. Romuniji, je poudaril, je v zadoščenje, da se ji spet pridružuje severna Transilvanija, in Romunija je prepričana, da bo taka rešitev omogočila uspešno sodelovanje romunskega in madžarskega naroda. Obžaloval pa je, da se Romuniji ni priznal položaj sobojujoče sile, ko se je romunski narod v skladu s svojimi resničnimi težnjami nazadnje postavil ob stran zaveznikov. Tatarescu je nato govoril o romunskem vojnem prispevku za zavezniško stvar. V borbi za svobodo je Romunija žrtvovala nad 110.000 ljudi. V pogodbi tudi ni nobene klavzule, ki bi Romuniji zagotovila vojno odškodnino. Spričo sodelovanja z zavezniki Romuniji pač pritiče pravica, da ohrani orožje, s katerim je prispevala k zmagi zaveznikov. Najhujša bremena pa predstavljajo zanjo gospodarske klavzule mirovne pogodbe. Posebno pozornost so vzbudile njegove ugotovitve, da bi pač lahko tudi druge sile zmanjšale svoje reparacijske zahteve, če jih je Sovjetska zveza omejila na eno petino, ko bi imela vendar vso pravico vztrajati pri njih v celoti.

Romunija, je zaključil Tatarescu svoj govor, se je trdno odločila popraviti storjeno napako in postaviti socialno in gospodarsko življenje svojega naroda na nove osnove. Pri tem se opira na prijateljsko sodelovanje Sovjetske zveze, hkrati pa si prizadeva, da bi tudi svoje odnošaje z Zedinjenimi državami, Veliko Britanijo in Francijo postavila na podlago medsebojnega zaupanja.

Višinski in Masaryk

Ko se je rumunska delegacija umaknila iz dvorane, se je oglasil k besedi Višinski. Z zadoščenjem je ugotovil, da želi demokratična Romunja izbrisati nečastne sledove preteklosti in se osvoboditi politične zapuščine fašističnih elementov. Romunija je napravila velik korak naprej z učinkovito pomočjo Sovjetske zveze. Kljub velikim težavam že dve leti izpolnjuje pogoje premirja. Višinski je zagotovil, da bo sovjetska delegacija rade volje razpravljala o romunski zahtevi, da se zmanjšajo njena reparacijska bremena. Izrazil je nado, da bodo tudi druge delegacije na konferenci pristale na to, pa da se bodo enaka načela uveljavila tudi v mirovnih pogodbah z Bolgarijo, Finsko in Madžarsko.

Tudi Masaryk je priznal, da je bil romunski narod proti svoji volji zaveden v vojno proti zaveznikom in da je že v znatni meri popravil napako, ki jo je storila peščica njegovih politikov. Zasedanje se bo jutri nadaljevalo.

Nocoj sta se sestala odbora za preučitev političnih in teritorialnih ter gospodarskih klavzul mirovne pogodbe z Italijo. Za predsednika prvega odbora je bil na sovjetski predlog izvoljen južnoafriški delegat Lief Egeland, za podpredsednika pa na angleški predlog ukrajinski delegat Manuilski.

Dokumenti za mirovno konferenco

Tržič hoče biti združen z Jugoslavijo

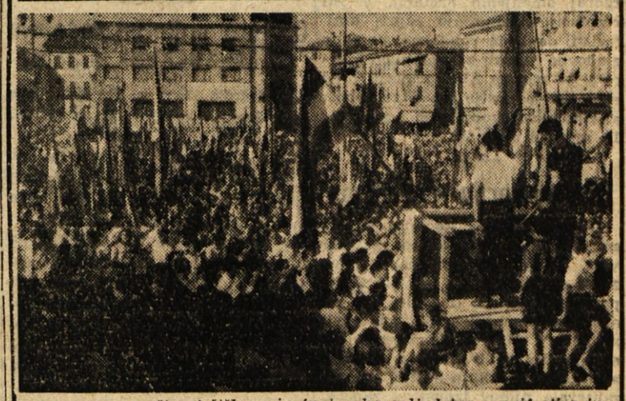

Ogromna množica tržiškega in furlanskega ljudstva manifestira in čvrsto vztraja pri svoji zahtevi po priključitvi k Jugoslaviji

Na mladinsko progo prispè mednarodna mladinska brigada

Pariz, 13. Tanjug. — *Na pobudo svetovne mladinske demokratične zveze je bila organizirana mednarodna mladinska brigada, ki se bo udeležila dela pri gradnji železniške proge Brčko-Banovići. Mladina iz raznih držav že prihaja v Pariz, kjer se bo brigada sestavila. Člani mladinskih organizacij Velike Britanije, Belgije in Danske se zbirajo v francoski prestolnici, kamor v kratkem pridejo tudi mladinci iz drugih držav.*

Delovna brigada mednarodne mladine bo odpotovala v Jugoslavijo najpozneje v enem mesecu.

Skrb za invalide

Reka, 13. Tanjug. — *Ljudske oblasti, antifašistične organizacije in vojaška uprava Jugoslovanske armade za Julijsko krajino so podvzele potrebne ukrepe za preskrbo velikega števila vojnih invalidov iz osvobodilne vojne in prejšnjih vojn. V invalidskem domu v Opatiji je sedaj nastanjenih 1.200 invalidov.*

Fašistične metode grške vlade

London, 13. VZN. — Po poročilu varšavske radijske postaje namerava glavni tajnik svetovne sindikalne zveze Louis Saillant pripraviti poziv mirovni konferenci, v katerem bo obtožil grško vlado, da se poslužuje istih metod, kot sta se jih Hitler in Mussolini. Poziv izraža mnenje, da prisotnost grškega odposlanca v Parizu zmanjšuje oblast konference.

Grška vlada vztraja pri plebiscitu 1. septembra

London, 13. (VZN). — Kot poroča atenska radijska postaja, grška vlada ni pripravljena razpravljati o predlogu za preložitev plebiscita o povratku kralja Jurija. Plebiscit bodo na vsak način izvedli 1. septembra.

Togliatti se je sestal s Thorezom

Pariz, 13. VZN. — Palmiro Togliatti se je sestal včeraj in predvčerajšnjem z voditelji francoske komunistične stranke Mauricem Thorezom in Duclos-om. Zatrjujejo, da njegovo delo ni v zvezi z mirovno konferenco, temveč obnovitev odnošajev med francosko in italijansko komunistično stranko. V prihodnjih dneh se bo Togliatti verjetno sestal tudi z drugimi osebnostmi.

Izmišljotine o deportaciji nemške mladine

London, 13. (VZN). — Sovjetska obveščevalna agencija je uradno zanikala vest, ki so jo priobčili mnogi berlinski listi, po kateri je izginilo iz sovjetskega zasedbenega področja na tisoče nemških mladeničev, češ da so mladeniče poslali v koncentracijska taborišča v Sovjetsko zvezo.

Sovjetska obveščevalna agencija je izjavila, da gre za zlobno izmišljotino, ki dokazuje Goebbelsov sistem. Agencija je dodala, da so preteklega julija aretirali 48 mladeničev zaradi raznih zločinov; med njimi so člani tajnih nemških mladinskih organizacij, ki so pripravljali številne sabotaže in teroristične podvige proti zasedbenim silam in nemškim demokratskim voditejem.

Spopad med kmeti in policijo v Italiji

Rim, 13. — V San Marco v Puljah je prišlo do krvavega spopada med policijo in nekaj stotinami poljedelskih delavcev, ki so protestirali proti odklonitvi lastnikov, da bi zaposlili določeno število brezposelnih delavcev, kakor je bilo dogovorjeno.

Policijske oddelke, ki so prišli na pomoč iz bližnjih vasi, so sprejeli s streljanjem z avtomatičnim orožjem in z metanjem bomb. Ranjenih je bilo mnogo.

S pošiljanjem čet v Basro hočejo izvajati pritisk na iransko vlado

Pariz, 13. - Anvar Khames, član iranske stranke Tudeh je izjavil, da Velika Britanija nima potrebe koncentrirati čet v Basri. Dejal je tudi, da iranska vlada nima namena prejudicirati zakonite interese Velike Britanije ali katere koli druge države. «Naša zunanja politika», je nadaljeval, «je jasna in ima kot osnovo naše popolno neodvisnost in popolno odpravo nezakonitega vpliva Velike Britanije v Iranu. Nikoli ne bomo dovolili, da bi osebe, ki so na oblasti, bile glasniki katere koli druge države». Zdi se pa, da to ni preveč po godu Angležem, ker pošiljajo čete v Basro, da bi izvajali pritisk na vlado Ghavama El Sultaneha. Khames je nadalje priznal spremembo v iranski politiki po prevzemu oblasti Ghavama Sultaneha, ki je omogočil trem članom stranke Tudeh, da so stopili v novo vlado. Dejal je tudi, da bo po novih volitvah možno uvesti še druge reforme, o katerih je pričela razpravljati že sedanja vlada.

Židovske begunce vozijo na Ciper

Hajfa, 13. — Odvažanje židovskih priseljencev na Ciper se je pričelo davi. Oblasti so proglasile policijsko uro. Tajna radijska postaja «Glas Izraela» je pozivala židovsko prebivalstvo Hajfe, naj se kljub policijski uri poda v pristanišče, kjer židovski priseljenci čakajo na deportacijo. Na stotine oseb je zapustilo svoja stanovanja in se v skupinah podalo v pristanišče. Prišlo je do prave demonstracije več tisoč Židov in pri tem je prišlo do spopadov s policijo, ki je streljala na demonstrante. Bilo je ranjenih 8 Židov, med njimi ena ženska. Po nocojšnjem uradnem poročilu so trije ranjenci umrli.

V protest proti deportaciji beguncev in proti izjavi britanske vlade o priseljevanju so v Tel Avivu in drugih krajih napovedali Židje množične shode. V Jeruzalemu pa so proglasili splošno protestno stavko, ki bo trajala od 17. do 24. ure.

Na Cipru so izdali stroge ukrepe za židovske izseljence, katere bodo tja dovažali. Vsakega emigranta, ki bi skušal pobegniti iz taborišča, bodo lahko obsodili na tri leta zapora ali na globo 100 funtov šterlingov, ali pa tudi na obe kazni.

KRATKE VESTI

London, 13. VZN. — Maršala Kesselringa so prepeljali iz Nemčije v Veliko Britanijo, odkoder ga bodo v kratkem pripeljali v Italijo, da bo dajal odgovor za poboj 7500 oseb, ki so jih pomorile nemške čete v Civitelia, v Ardeatinskih jamah in drugod.

Sovjetska nota Turčji

Sporazum o Dardanelah ne odgovarja več varnosti črnomorskih držav

Moskva, 13. Agencija Tass sporoča, da je ministrstvo za zunanje zadeve ZSSR objavilo poročilo o konvenciji, ki je bila sklenjena v Montreuxu. Kakor je znano, so se na berlinski konferenci Sovjetska zveza, Združene države in Velika Britanija zedinile, da se mora montreux-ška konvencija revidirati v skladu s sedanjimi zahtevami. Vlade treh držav so se dogovorile, da bo vsaka začela pogajanja s turško vlado. Zato je sovjetska vlada 8. avgusta t. l. izročila turški vladi posebno noto.

Nota pravi med drugim: «Dogodki v zadnji vojni so jasno pokazali, da režim o črnomorskih ožinah, ki je bil določen s konvencijami v Montreuxu leta 1936, ne ustreza interesom varnosti črnomorskih držav in ne vsebuje takih pogojev, ki bi lahko preprečili uporabo teh ožin za sovražne namene proti črnomorskim državam.

Nota nadaljuje nato z navajanjem številnih primerov, ko so med vojno osne sile pošiljale svoje vojne in pomožne ladje v Črno morje in iz Črnega morja. Tako je 9. julija 1941 nemško poveljstvo poslalo skozi ožine v Črno morje patruljno ladjo «Seefalke». V avgustu 1941 so turške oblasti dovolile prehod italijanske pomožne ladje «Tarvisio». Sovjetska vlada je zaradi tega protestirala pri turški vladi. 4. novembra 1942 je sovjetska vlada ponovno opozorila turško vlado, da ima Nemčija namen poslati skozi ožine vojne ladje, prekrite kot trgovske ladje v skupni tonaži 140 tisoč ton. Te ladje bi morale služiti za prevoz vojaštva in vojnega materiala v Črno morje. V juniju 1944 je sovjetska vlada poslala nov protest proti raznim prehodom iz Črnega morja v Egejsko morje nemških vojnih in pomožnih ladij.

Iz gornjih primerov sledi, da v zadnji vojni proti Nemčiji in njenim zaveznikom ni konvencija o ožinah mogla sovražnim državam preprečiti uporabe ožin v njih vojne namene proti Sovjetski zvezi in drugim zaveznikom in da ne more turška vlada odkloniti odgovornosti za tako stanje. Zaradi tega je predlagala sovjetska vlada na berlinski konferenci v juliju in avgustu 1945, naj bi ponovno preučili vprašanje ožin.

Kakor je znano, so na berlinski konferenci sprejeli resolucijo, ki vsebuje naslednje točke: tri vlade priznavajo, da se mora dogovor o ožinah, podpisan v Montreuxu, revidirati, ker ne ustreza več sedanjim razmeram; tri vlade se sporazumejo, da vsaka treh vlad prične takojšna pogajanja s turško vlado.

Sovjetska vlada je bila obveščena o vsebini note Združenih držav z dne 2. novembra 1945 in note Velike Britanije z dne 21. novembra 1945, ki sta bili naslovljeni na turško vlado v tem vprašanju.

S svoje strani predlaga sovjetska vlada, naj bi se določil nov režim o ožinah na podlagi sledečih načel: 1. ožine morajo biti vedno odprte za prehod trgovskih ladij vseh držav. 2. ožine morajo biti odprte za prehod vojnih ladij črnomorskih držav; 3. prehod vojnim ladjam držav, ki nimajo izhoda na Črno morje skozi ožine, ni dovoljen razen v izrecno predvidenih primerih; 4. uvedba režima o ožinah kot vhoda in izhoda v oziroma iz Črnega morja mora spadati pod izključno pristojnost Turčije in ostalih črnomorskih držav; 5. Turčija in Sovjetska zveza kot najbolj prizadeti sili, ki lahko zagotovita trgovskim ladjam svobodo in varnost plovbe po ožinah, bi morali skupno organizirati obrambo ožin, da bi se tako preprečila uporaba teh ožin po drugih državah za sovražne namene proti črnomorskim državam.

Sovjetska vlada je obvestila vlado Združenih držav in Velike Britanije o tej noti.

Turška vlada ni še odgovorila na sovjetsko noto.

Odločen boj krivicam

Napoved gladovne stavke v goriških zaporih - Protestna nota ZVU v Gorici

Antifašisti, Slovenci in Italijani, pripti v goriških zaporih, vsi stari borci proti nacifašizmu, bivši partizani in invalidi narodno-osvobodilne borbe, ogorčeni nad številnimi neutemeljenimi aretacijami samih antifašistov in nad ravnanjem civilne policije, ki javno in očitno kaže naklonjenost in nudi podporo fašističnim tolpam, so 11. avgusta t. l. odposlali ZVU v Gorici ostro resolucijo. V njej zahtevajo takojšno izpustitev na svobodo vseh antifašistov, ki so bili aretirani na zadnjih manifestacijah in onih, ki so bili nepravično že sojeni in obsojeni. Kot primer pristranosti civilne policije do antifašistov navajajo v resoluciji primer ki se je dogodil v noči od 9. na 10. avgusta, ko je civilna policija aretirala na sedežu zapadne četrti SIAU 21 antifašistov, ki so zakrivili samo to, da so hoteli zaščititi svoj sedež, ki so ga fašistične tolpe tisti dan trikrat napadle, da bi ga demolirale. Z intervencijo policije ki je zaščitnike aretirala, se je dala šele možnost fašistom, da so naslednjega dne popolnoma demolirali, opustošili in oropali isti sedež, ki je ostal nezaščiten zaradi zgoraj omenjenih aretacij. V isti resoluciji naznanjajo zaprti antifašisti, da bodo solidarno stopili v gladovno stavko za posledice katere si bo morala ZVU pripisati pred svetovno javnostjo vso odgovornost ako ne bodo ugodili njih prošnji do 13. avgusta opolnoči.

Demonstracija v Solkanu

Dne 10. avgusta, ko se je po vsej goriški okolici bliskovito razširila vest, da je v Gorici padla nova žrtev civilne policije, so izbruhnile po mnogih vaseh in trgih Goriške ogorčene demonstracije proti civilni policiji. Na teh demonstracijah so množice protestirale tudi proti aretacijam številnih antifašistov in zahtevale njihov izpust iz zapora. V Solkanu je demonstriralo okrog 700 ljudi. Povorka je krenila skozi Solkan. Ogorčenje proti civilni policiji je nepopisno. Spregovorili so nekateri tovariši. Odposlana je bila protestna resolucija ZVU v Gorico.

Še o fašističnih izpadih v Gorici

Kot mo že obširno poročali, so 9. avgusta že dopoldne divjale po goriških ulicah fašistične skupine in znašale svoj bes na privatne in javne zgradbe in stanovanja goriških Slovencev in antifašistov.

Pred 11. uro je neka skupina napadla trgovino Ferfolja v Raštelju, razbila steklena vrata, medtem ko je civilna policija to mirno gledala s prefekture. Pozneje so se šovinistični pobalini vrnili, razbili še ostale steklene dele, in gospodarje podili iz trgovine. Policija je samo gledala.

Na Verdijevem korzu je šovinist napadel 37. letnega Franca Spacapana, nakar ga je še civilni policist, ki je prišel mimo, močno udaril z žilavko. Prvemu civilnemu policistu je prihitel na pomoč še drugi na konju. Špacapan je dobil težke poškodbe.

Istega dne po 11. uri so hoteli CLN-ovci vdreti v Katoliško knjigarno. Ker pa jim ni uspelo, so se znesli nad steklenim napisom, kolikor ga niso že razbili pri prejšnjih napadih.

CLN-ovci so pričeli z roparskimi napadi. Tako so v ul. Vittorio Veneto 11. avgusta napadli tov. Milana Kerševana iz Gradišča in Viktorja Kobala. Ko je eden izmed CLN-ovskih napadalcev pretepal tov. Kerševana, mu je drugi odpel zadnji žep in odnesel listnico z denarjem.

Med pripadniki skvadrističnih skupin, ki so vpričo civilne policije vandalsko postopali proti antifašističnim ustanovam in osebam, so bili tudi naslednji dobro znani fašisti: Vezil Lucio iz ul. Alviano 16, bivši republikino; Bertola Silvio iz ul. Carducci 14, sin kvesturina, bivši republikino; Stanta Francesco iz ul. Volta 8, Candutti iz ul. Don Bosco 9, bivši pripadnik SS-policije; Delfino, sin sodnika, stanujočega na korzu Roosevelt 42; Bisiach Giovanni iz ul. Don Bosco 29. Pri teh razbijaških akcijah so se tokrat odlikovali tako zvani «istrski begunci» in južnjaki.

Civilna policija sodeluje s CLN-ovskimi tolpami

V nedeljo 11. t. m. okrog 13. ure je skupina kakih trideset CLN-ovcev napadla s kamenjem in železnimi palicami za cerkvijo sv. Srca Jezusovega v ulici Leopardi tov. Makuca Alojza iz Standreža in tov. Perica Rudolfa iz Bilj, ki sta mirno šla po ulici. Obkoljena z vseh strani sta se umaknila po stranski ulici Gozzi proti polju. Pri potoku Kornu so ju napadalci dohiteli. Njih vodja jima je s silo odvzel denarnice s pretvezo, da išče legitimacije. Odvzel jima je antifašistično in sindikalno izkaznico. Tov. Makuc je bil medtem močno zadet od kamenja v koleno, tov. Peric pa pretepen. Nato je prišla petorica civilne policije na konjih z inšpektorjem na čelu. Kolovodja CLN-ovskih napadalcev je inšpektorju CP raportiral in mu izročil izkaznice, ki jih je odvzel tovarišema. Nakar jima je inšpektor dejal: «Potete andare». Napadalci so se odpravili dalje in tudi odpeljali kolo tov. Makuca kljub večkratni prošnji, naj mu dovolijo, da si sam vzame kolo. Inšpektor je oba tovariša aretiral in ju osebno preiskal. Najbolj ga je zanimalo vedeti, ali sta komunista. Med drugim se je izrazil: «Oggi ci sono due mondi, uno dei stupidi ed ignoranti, l'altro dei furbi. Quello dei stupidi siete voi». To pomeni: «Danes sta dva svetova, eden nevmnih in ničvrednežev, drugi pa svet prebrisancev. Svet neumnih ste vi».

Na poti v mesto je inšpektor CP ozmerjal tov. Makuca z «contadinaccio sporco» itd. in ga udaril z žilavko čez pleča. V mestu ju je izročil višjemu častniku CP, ki ju je po izpraševanju izpustil in jima vrnil denarnice. Ni jima pa vrnil izkaznic SIAU in Enotnih sindikatov.

(sledi podpis)

Kamenje proti Dijaškemu domu v Gorici

V noči 12. avgusta je na korzu Roosevelt manjša skupina zavezniških vojakov lučala kamenje v poslopje Dijaškega doma. Ker pa so bila okna odprta, je kamenje padalo v sobe. Obenem so tudi zmerjali osebje in se izzivalno in sramotilno izražali o Jugoslaviji.

Vdor fašistov v neko restavracijo

Tolpe CLN-ovcev nadaljujejo pustošenja. Tako je 12. avgusta ob 22. uri zvečer vdrla ena izmed teh tolp v restavracijo «Central» (v kateri se hranijo okrožni uslužbenci) ter pričela razgrajati in razbijati. Razbila je nekoliko kozarcev in steklenic. Z dolgo lestvo so udarili tov. Makuca po glavi in spraševali po «uaisovcih». Bilo jih je kakih 30. Med tem časom se je uslužbenka uspela umakniti in stopiti na policijo. Zlikovci so se zbali in jo odkurili.

Naznanite fašiste!

1. junija je stopil v veljavo splošni ukaz št. 53 ZVU. Ta ukaz določa kaznovanje fašističnih zločinov, izvršenih pred 8. sept. 1943.

Ta ukrep je na osnovi zahtev antifašističnih organizacij končno zamašil resno vrzel v proglasu št. 5, ki je določal samo kaznovanje zločinov kolaboracionizma z okupatorji.

Mi vsi smo trpeli zaradi ukinitve demokratičnih svoboščin ter zaradi nasilja, izvršenega v imenu 2000 letne kulture v posmeh najosnovnejšim pravicam do življenja demokratičnih množic.

Splošni ukaz št. 53 je zmaga demokratičnih antifašistov in hud poraz reakcionarnih in profašističnih tržaških krogov.

Naznanite preko vaših antifašističnih organizacij fašistične zločine pred 8. sept. 1943.

V vaših rokah imate silno orožje!

Dobro ga uporabljajte!

Laž ima kratke noge

«MESSAGGERO VENETO» HOČE Z LAŽMI BLATITI JUGOSLAVIJO

Prejeto - priobčujemo:

Podpisani Preden Angelo, krmar čolna «Marino» št. 130, iz tržaškega pomorskega področja, sem prebral članek v «Messaggero Veneto» št. 66 z dne 10. avgusta t. l. pod naslovom «Jugoslovani obstreljujejo ribiški čoln», v katerem poročajo o dozdevnem napadu jugoslovanskega oboroženega čolna med Gradežem in Tilmentom na čoln, ki mu jaz poveljujem. Zato izjavljam naslednje:

1. Na dan domnevanega obstreljevanja je bil «Marino» v vodah Porto Corsino, ne pa v vodah pri Gradežu.

2. Čolna «Marino» niso pod mojim poveljstvom nikoli napadli jugoslovanski oboroženi čolni ne onega dne, ki ga omenja «Messaggero», niti prej ali kasneje.

S tem na željo vsega moštva ribiškega čolna «Marino» kategorično zanikam, kar omenjeni list trdi.

Trst, 13. avgusta 1946.

(Sledi podpis)

Višina draginjskih doklad

Včeraj smo poročali, da so 12. t. m. dosegli sporazum o draginjskih dokladah, danes pa objavljamo razpredelnico o teh dokladah.

MOŠKI	Prejšnja doklada	sedanja
Družinski glavarji (hranilci)	130,06 lir	178,— lir
nad 20 leti	130,06 »	178,— »
od 18 do 20 let	103,68 »	142,— »
od 16 do 18 let	67,50 »	92,40 »
pod 16. letom	36,88 »	50,80 »
ŽENSKE		
Hranilke	130,06 lir	178,— lir
nad 20 leti	91,85 »	126,— »
od 18 do 20 let	79,96 »	109,20 »
od 16 do 18 let	67,50 »	92,40 »
pod 16. letom	36,88 »	50,80 »

Razen tega dobe družinski glavarji (hranilci) obeh spolov dodatno doklado in sicer: 20 lir za prvo osebo, ki jo vzdržujejo, in po 15 lir za drugo, tretjo in četrto osebo.

Vsote v prvem stolpcu se nanašajo na draginjsko doklado, ki je bila v veljavi meseca junija, in ki so jo skrčili na podlagi splošnega indeksa cen za mesec junij.

Ta izrek razsodišča je samo začasen in bo veljal najmanj od 1. do 31. avgusta t. l. Ostal pa bo v veljavi vse do sklenitve nove splošne pogodbe o draginjski dokladi.

Kam vodi formalna svoboda...

Enotni sindikati so poslali Združenju industrijcev naslednje pismo:

«Že dolgo se vleče v ladjedelnici «Navale Giuliano» spor med delavci in ravnateljstvom zaradi pičle hrane, ki jo dajejo v menzi delavcem. Delavci so predlagali neka izboljšanja, o katerih bi se bili lahko sporazumeli. Ravnateljstvo ni s svojim zadržanjem le preprečilo sporazuma ampak celo izjavilo delavcem, da dobe kosilo le, če bodo v soboto delali 8 ur in ne štiri kot so se odločili. Zato so se delavci v soboto vzdržali dela.

Pri tem je treba pripomniti, da je ZVU z ukazom št. 106 določila 40 urno tedensko delo. V tej ladjedelnici pa delajo 12 in celo 15 ur na dan, to je nad 70 ur tedensko.

Ravnateljstvo pa vztraja pri svoji nesmiselni zahtevi tudi po posegu tega sindikata. Spričo tega nerazumljivega zadržanja ravnateljstva, ki povzroča med delavstvom upravičeno nejevoljo, predajamo ta spor Združenju industrijcev.»

Še vedno „uhaja" ljudska lastnina v Italijo

ZVU ni podvzela nobenih mer, da to prepreči

Še za časa Italije je imel vojaški oskrbovalec v Bovcu krušno peč tipa «Stella», ki je zalagala s kruhom vse vojaštvo v tem območju.

Od razpada Italije ta peč ni več obratovala. Sedaj pa, ko ni več dvoma, da bo Bovec pripadal Jugoslaviji, so nekateri elementi začeli peč demontirati in odvažati njene dele proti Vidmu. ZVU proti temu ne nastopa, dasiravno bi morala to preprečiti, dokler ne bo rešeno vprašanje italijanske imovine na tem ozemlju.

To je nov primer nezakonitega odnašanja ljudske imovine, ne da bi ZVU podvzela predhodno korake in podobna dejanja preprečila.

Openski železničarji so zborovali

V nedeljo 10. t. m. so na Občinah zborovali openski železničarji. Številnim udeležencem je spregovoril tov. Costanzo. Dejal je, da se morajo železničarji najtesneje povezati z vsemi ostalimi strokami delavcev na Primorskem. Ena sama stroka namreč ne more doseči gospodarskega, političnega in socialnega napredka, h kateremu teži vse delovno ljudstvo. Po diskusiji so izvolili predstavnika openskih železničarjev, ki jih bo zastopal v upravnem odboru Enotnega sindikata železničarjev.

Končno je tov. Mazzucato poročal o sindikalnem položaju, orisal delo rumenih sindikatov in povabil vse železničarje, naj se vključijo v veliko sindikalno organizacijo, v katero je včlanjena večina delavcev. Po kratki diskusiji so železničarji sklenili, naj sindikalna organizacija intervenira pri železniškem ravnateljstvu, da se rešijo vsa najnujnejša vprašanja.

«Pomoči» revnim

Neka tovarišica, žena revnega delavca, je napravila prošnjo, da bi poslali njene otroke v počitniške kolonije «Assistenza post-bellica». Prošnjo so ji odbili, ko so videli na njenih življenjskih izkaznicah, ki je potrjeval oddajo živil za stanovanje. Tovarišica se je nato obrnila na antifašistične organizacije in bodo njeni otroci v prihodnjih dneh odpotovali na eno izmed ljudskih počitniških kolonij.

Neki drugi tovarišici je občina hotela odvzeti živilsko izkaznico hčerke, ker je bila v ljudski počitniški koloniji. Na srečo se je bila hčerka medtem vrnila in je lahko zato tovarišica obdržala živilsko izkaznico brez nadaljnjih sitnosti.

Cudni nosil puliskega škofa

Črna borza v talarji

Sedaj se ne čudimo več, zakaj msgr. Radossi goji tako malo simpatije do ljudske oblasti v coni B, kakor tudi do partizanov, ki so na tem področju. Že v drugih članih smo poudarili, da te antipatije ni pripisati več ali manj verskim in duhovnim razlogom, temveč razlogom, ki so od teh popolnoma različni.

Danes imamo še en dokaz za to. 8. t. m. so vojaki JA na bloku Vodnjanske ceste ustavili avtomobil msgr. Radossija in ga po veljavnih predpisih preiskali, dasi ga doslej iz spoštovanja vedno brez preiskave pustili preko bloka.

Zelo je osupnilo organe, ko so našli v avtomobilu blago, za katero škof ni imel prevoznega dovoljenja. Med raznimi stvarmi so našli v avtomobilu 3 kg sira, 7 do 8 kg sladkorja, 55 kg bele moke in 48 doz Unrrinega blaga.

Še bolj pa je partizane začudilo, ko so pregledali neko angleško pisalno sodo, ki drži 20 litrov in ki navadno služi za bencin. V posodi so našli popolnoma nedolžne tekočine: ob tej priliki se je bencin spremenil v cigarete, s katerimi je bila posoda zvrhana (438 zavitkov).

Toda to še ni vse. Pri vladiki so našli pod talarjem 18 zavitkov cigaret, med temi 10 ameriških, pa jugoslovanskega izvora.

Škofu ni bilo dovolj, da so njegovi zasačili pri dejanju. Grozil je celo z organom in jim dejal, da bodo za to pošteno plačali (msgr., gre morda za odpust grehov?). Ni bil torej prav nič prepričan o svoji krivdi.

(Po «Nostro giornale»)

Obsodbe zavezniškega sodišča

Pod predsedstvom majorja Bayliss-a je bil obtožen za nedovoljeno demonstriranje in obsojen na en mesec zapora Bruno Bertocchi, ki ga je ob aretaciji policist udaril s samokresom in ga je nato mnogo časa zaman skušala rešiti. Bertocchi je izjavil, da sploh ni demonstriral, ampak se je na povratku z dela ustavil, da poje košček angurije.

Renato Cima, ki so ga aretirali pri isti manifestaciji 3. avgusta, pa je bil celo obsojen na šest mesecev. Policijska priča je na razpravi izjavila, da jo je obtoženec silil k pretepu.

Aretacije

Znana skupina «3 di coppe» je aretirala 25 letnega Indoveca Ubalda, stanujočega v ul. Nuove 22 v Trstu, bivšega agenta zloglasnega inšpektorata Mazzucato v ul. San Michele. Omenjeni se je izdajal za agenta, kot tak kradel. Zaradi vsega tega so ga Nemci aretirali in odpeljali v koncentracijsko taborišče v Nürnbergu. Za njim je bila izdana tiralica že v avgustu 1945. leta, toda izvedli so ga šele 22. julija t. l., ko so obmejni organi na Brennerju javili, da se je Indelicato vrnil v Italijo. Skupina «3 di coppe» je prestražila njegovo stanovanje v Trstu, sinoči okoli 22. ure pa je neki agent ugotovil, da je v svojem stanovanju. Ob eni uri ponoči so ga aretirali.

Tatvine v Trstu

Predvčerajšnjem zjutraj so tatovi vlomili na trgu Ponterosso ukradli Roblar Karli, stan. v ul. Stuparich 1 v Trstu, listnico s 1300 lirami in dokumenti.

— Včeraj zjutraj so tatovi ukradli Ferrante Francu, stan. v ul. Bellinzona 1 v Trstu, ki se je kopal v kopališču Cedas, čevlje vred 4000 lir.

— V kopališču Excelsior so Gimicelli Leopoldi ukradli torbico s 900 lirami in dokumenti.

— Okradene so bile tudi Marini Marija, Ljumiha Slenko, Avsenik Marcel, Canale in drugi.

Sprejeti v tržaško bolnico

V tržaško bolnico so sprejeli: Rossi Stefana starega 54 let stan. v Fajtih; Caucci Tamaro, starega 54 let, stan. v ul. Fabio Severo 65 v Trstu, in Furlani Karla, starega 18 let, stan. v ul. Udine 18 v Trstu.

Prvo pomoč pa so v isti bolnici nudili Bartolomeo Robertu, stanujočemu 54 let, stan. v ul. Campanile št. 25 v Trstu; Derni Alojzu, staremu 64. let, stan. v ul. Donadoni v Trstu, Mazzocurli Albinu, staremu 64 let, stan. v ul. Padova v Trstu in Divischit Klari, stari 66 let, stan. v Kolonji 37 v Trstu.

Odg. urednik DUSAN HRESCAK

OD TRIGLAVA DO JADRANA

Volče
pri Št. Petru na Krasu

VELIKI LJUDSKI TABOR

Preteklo nedeljo se je vršil v Volčah velik ljudski tabor, katerega čisti dobiček je šel za obnovo požgane vasi. Ljudstvo je prišlo iz vseh vasi postojnskega okraja. Pri organizaciji plesišča in vsega potrebnega na prostornem sadovnjaku tik pred vasjo so sodelovale tudi šentpeterske organizacije, zlasti pa ASIZZ iz Št. Petra, Hrastja in Rodohove vasi. Navzoče je v imenu vaščanov pozdravil tov. Zitko Franc.

Po nagovoru okrajnega šolskega nadzornika je spregovoril tov. Bizjak, ki je poudaril, da je dolžnost slehernega pomagati pri obnovi požganih vasi. Na zabavi sta igrali godbi na pihala iz Št. Petra in Postojne. Tov. Zitko Franc nam je povedal, da so Volče imele zvezo s partizani že 1941. leta. Nad vasjo pod hrasti je bil prvi partizanski tabor. Neka tovarišica iz vasi je pripomnila, da se je v Volčah večkrat mudil Vojko in rad posedal ob ognju, kjer je vaščanom deklamiral Gregorčičeve pesmi. Dejala je, da je zlasti ljubil «Hajdukovo oporoko». Fašisti so v vasi napravili 17 najstrožjih preiskav. Tisti Volčani, ki so jih fašisti odpeljali v koncentracijska taborišča še pred požigom vasi, so izvedeli za požig dne 5. 4. 43 po moskovskem radiu, ki je poročal, da gori vas severozapadno od Košane. Tik pred požigom vasi so fašisti odpeljali v koncentracijska taborišča vse vaščane. Dekleta so med potjo prepevala partizanske pesmi. Na vprašanje fašista so odgovorile, da pojejo navdušeno, ker vedo, da bo na razvalinah sezidana nova slovenska vas v svobodni deželi. Fašisti so upepelili celo vas. Od 21 požganih hiš je danes pokritih že 19.

K. L.

Zbori volivcev na Kanalskem

Te dni so se vršili zbori volivcev v vaseh Anhovo, Deskle, Ročinj, Modrejce, Ušnik, Selo Čiginj. Volivci so na teh zborih pokazali veliko zanimanje za upravo vaških NOO-jev. Ugotovili so tudi, da so — čeprav jim je bila odvzeta izvršna oblast že pred letom dni — vendar napravili mnogo koristnega za svoje prebivalce. Odbori so v glavnem skrbeli za delitev denarnih podpor revnim družinam in vojnim žrtvam. Ljudska oblast je tudi te dni preko odseka za socialno skrbstvo poskrbela, da je bilo precejšne število revnih otrok poslanih v počitniške kolonije na Primorskem in v Sloveniji. Skrbeli so za popravo, obnovo in razširjenje cest, za obnovo domačih šol. Volivci so razkrinkali razne špekulante, ki povzročajo s svojim črnoborzijanstvom gospodarsko škodo zlasti s tem, ko odvažajo živino preko Benečije v Italijo. Ostro so obsodili nekatere protiljudske duhovnike, ki vsiljujejo belogardistično glasilo «Slov. Primorec» tkzv. «katoliški tednik», s katerim skušajo kot ljudski sovražniki razbijati ljudsko enotnost.

Borjana

TEŽAVNO SOCIALNO-GOSPODARSKO STANJE

Iz Borjane nam poročajo, da so tam gospodarske prilike zelo težke. Mnogo ljudi se je zato zadnje čase podalo na delo v Jugoslavijo. Nekateri domačini pa so našli zaposlitev pri gradnji mostu čez potok Rahusk. Pritožujejo se zaradi pičlih plač, ki jim jih nudi ZVU in s katerimi jim ni več mogoče živeti.

Tudi učitelj v vasi težko izhaja s plačo, ki mu jo daje ZVU, zato mu prebivalstvo nudi pomoč v hrani.

Dol. Cerovo

PIONIRSKA PRIREDITEV

Pred kratkim se je vršila v Dol. Cerovem prva pionirska prireditev s pestrim sporedom. Najprej je s pesmijo «Pozdrav» nastopil pevski zbor, ki šteje 12 članov. Izvežbal ga je komaj osemnajstletni pevovodja, ki je letos posečal pevovodski tečaj. Na sporedu so bile tudi deklamacije, recitacije, pesmi in igrice. Nad 400 gledalcev je pionirski zbor in mladega pevovodjo ter vse igralce nagradilo z burnim odobravanjem.

Idrija

PONOVNA DODELITEV KREDITA ZA OBNOVO POŽGANIH VASI

Minuli četrtek so se sestali v Idriji na posvetovanje zastopniki požganih vasi Vojsko, Dole, Krmlce, Masore, Spodnja Idrija, Ledine, Godovič in Četonik. Zadnjo je zastopal tajnik MNOO za Idrijo. Posvetovanja so se udeležili tudi zastopniki bivšega okraja Cerkno. Idrijsko obnovitveno zadrugo je zastopal tov. Rudi Albreht, tehnično bazo pa tov. Hvala Justin, ki se vsestransko trudi za brezhibno poslovanje in organizacijo hitre obnove. Tajnik MNOO za Idrijo je otvoril sestanek in poudaril pomen vnovič dodeljenega kredita 1.440.000 lir, ki ga je dalo PPNOO v Ajdovščini. Ker je bivši okraj Cerkno utrpel za časa vojne veliko škodo, so zastopniki enoglasno sklenili, da dodelijo vasem bivšega okraja Cerkno 810.000 lir kredita, bivšemu okraju Idrija pa 630.000 lir, ki ga bodo razdelili med najbolj prizadete vasi, predvsem Čekovnik, Vojsko, Godovič in Črnivrh. S prostovoljnim delom bo prebivalstvo obeh bivših okrajev pripomoglo, da bo ta kredit najracionalneje in najbolj učinkovito porabljen pri obnovi požganih vasi.

F. V.

Predvajanje sovjetskega filma

Pred kratkim je okrožni potujoči kino predvajal v Bovcu sovjetski film «Dnevi in noči». Kinopredstavi je prisostvovalo nad 500 ljudi iz Bovca in okolice, ki so navdušeno sledili primerom hrabrosti in heroizma stalingrajskih branilcev. Isti film so predvajali pozneje tudi na Srpenici.

Sporočila in objave

Žalne prireditve

PROSVETNO DRUŠTVO «S. ŠKAMPERLE», SV. IVAN PRI TRSTU. V sredo dne 14. t. m. ob 21. uri bo v veliki dvorani Ljudskega doma komemoracija ob priliki 6 obletnice Slavkove smrti. Dolžnost vsakega društvenega člana ter Svetoivančanov je, da se udeleži komemoracije.

MAŠA V KAPELI VILE REVOLTELLA V TRSTU. Jutri 15. t. m. ob 10. uri bo kakor po navadi slovesna maša pri Lovcu v kapeli vile Revoltella.

Prireditve, predavanja in sestanki

PROSV. DRUŠTVO «FR. MARUSIČ» IZ ROCOLA PRI TRSTU gostuje na Veliki Šmaren 15. t. m. v Rihemberku s Finžgarjevo dramo «Razvaline življenja». Pričetek ob 16 uri. Po prireditvi organizira domače posvetno društvo ples.

PROSVETNO DRUSTVO «S. ŠKAMPERLE» SV. IVAN PRI TRSTU priredi v četrtek 15. t. m. veliko ljudsko veselico na prostem. Na programu bo glasbeni koncert, tombola z bogatimi dobitki, srečolov in loterija. Igral bo izbrani orkester. Bar in bufet. Vabljeni vsi člani in simpatizerji.

OKRAJNI ODBOR RDEČEGA KRIŽA ZA TRST IN SLOVENSKO PRIMORJE V BARKOVLJAH vabi vse člane in prijatelje, da se polnoštevilno udeleže občnega zbora, ki bo v petek 16. t. m. ob 20.30 uri na vrtu prosvetnega društva na proseški cesti. Dnevni red: otvoritveni govor predsednika, poročilo tajnika in blagajnika, volitve novega odbora in terenskih pododborov, razno.

PROSVETNO DRUSTVO «NOVI DOM» NA REPENTABRU uprizori 15. in 16. t. m. ob 18. uri v letnem gledališču na prostem v dolini «Pri Štefanu» Lipahpvo veseloigro v treh dejanjih «Glavni dobitek». Na praznik bo openski tramvaj vozil do 24. ure. Cena po 22. uri bo zvišana na 30 lir. Med Občinami in Repentabrom bo vsakih 10 minut vozil avto. Vabljeni vsi!

Prireditve na gradu

JUTRI BO NA GRADU V TRSTU SIMFONIČNI KONCERT pod vodstvom dirigenta Votto Antonina. Pričetek ob 21. uri. Danes se prične v gledališki blagajni na trgu Verdi 1 prodaja vstopnic. Program je tale: Rossini: «La gazza ladra» - operna simfonija, Dvorak: Simfonija št. 5 «Dal nuovo mondo», Strauss: «Don Giovanni» - simfonični poem, Chabrier: «Espana», Wagner: a) «Lohengrin» preludij I. dejanju, b) «Oro del Reno» - «Vhod bogov v Walhallo». Verdi: «I Vespri Siciliani», operna simfonija. Prihodnjo soboto bo premiera Puccinijeve opere «Madama Butterfly». Glavno vlogo igra Mercedes Fortunati.

Izleti

IZLET V GRADEŽ bo jutri 15. t. m. Odhod za Gradež ob 8.30 uri, odhod proti Trstu ob 18.30 uri.

Tečaji

KULTURNI KROŽEK «CHIMICI» V TRSTU, ulica Conti 11, javlja, da je pri tajništvu kročka vsak dan od 8 do 12 in od 16 do 20 ure vpisovanje za teoretično - praktični tečaj za špediterje.

RODITELJSKI SVET ZA SLOVENSKE SREDNJE SOLE V TRSTU poziva vse one dijake in dijakinje slovenskih srednjih šol v Trstu, ki so se priglasili za tečaj za ponavljalne izpite, da se zglasijo v petek 16. t. m. ob 10. uri dopoldne v prostovih prosvetnega krožka v Vicolo dell'Ospedale Militare št. 2 v Trstu.

Enotni sindikati

SKUPŠČINA VRATARJEV. Vabimo vse vratarje, da se udeležijo skupščine, ki bo jutri 15. t. m. ob 17. uri v ulici Conti 11 v Trstu. Na dnevnem redu je poročilo o zadnjih razgovorih z združenjem hišnih lastnikov in z uradom za delo. Na tej skupščini bodo sklepali tudi o stavki.

TEČAJ ZA KROJENJE. 19. t. m. se prične tečaj za krojenje za šivilske vajenke. Vpisovanje se vrši v ulici Imbriani 5, soba 12 do 17 t. m.

Delitev racioniranega blaga

DELITEV TESTENIN ZA MESTO TRST IN OBČINE POKRAJINE. Danes 14. t. m. bodo pričeli deliti po 500 g testenin na osebo potrošnikom vseh skupin v Trstu in po 1000 gramov na osebo občinskim potrošnikom v pokrajini. Delili bodo na odrezek V. za testenine živilske izkaznice julij-oktober. Dne 31. t. m. bo delitev zaključena. Cena: 24 lir za kg.

DELITEV SLADKORJA BOLNIKOM. «Sepral» je sklenila, da bo bolnikom mestne občine Trsta, ki imajo dodatne živilske izkaznice za sladkor zaradi bolezni, delila po 500 gramov sladkorja v škatlah. Za prevzem sladkorja se morajo zainteresirani javiti na uradu za dodatne živilske izkaznice zaradi bolezni na trgu Vecchia št. 1. Predložiti morajo dodatni bon za sladkor. Živilske izkaznice julij-oktober. Dne 31. t. m. bo delitev zaključena. Cena 250 lir za kg.

BOLNIKOM. Bolniki, ki imajo dodatne bone za riž za mesec avgust lahko od danes dalje prevzamejo njim pripadajočo količino pri pooblaščenih prodajalcih. Dne 31. t. m. bo delitev zaključena. Cene: navadni riž 33 lir za kg, polfini riž 36 lir za kg, fini riž 43 lir za kg.

PREVZEM ODREZKOV. V teku današnjega dne naj vsi prodajalci racioniranega blaga na drobno prevzamejo pri občinskem prehranjevalnem uradu v Trstu odrezke za sladkor «Sussland» za delavce ter odrezke za fižol, grah in posušena jajca.

POSLOVANJE PEKARN NA PRAZNIK VELIKEGA ŠMARNA V TRSTU. V pojasnitev objavljenih tozadevnih sporočil v časnikih, sporoča Združenje pekov v Trstu, da bodo jutri 15. t. m. odprte vse pekarne od 7. do 11. ure.

SADNI TRGI IN TRGOVINE S SADJEM IN ZELENJAVO BODO NA PRAZNIK VELIKEGA ŠMARNA ZAPRTI. Združenje malih trgovcev v Trstu sporoča, da bodo sporazumno z mestno občino sadni trgi na praznik Velikega Šmarna zaprti. Dodatno k objavi Združenja trgovcev na drobno v Trstu obvešča Združenje malih trgovcev, da bodo zaprte tudi trgovine s sadjem in zelenjavo.

Trgovska zveza v Gorici naznanja: trgovci jestvin v mestu bodo v poletnih počitnicah imeli zaprte svoje trgovine vsako popolne in to: 16, 19, 20, 21, 22, 23, 26, 27, 28 29 in 30 avgusta. Občinstvo se vabi, da si nabavi živiljenjske potrebščine v teh dneh že dopoldne. Trgovine jestvin bodo ostale odprte tudi v popoldanskih urah dne: 14, 17 in 24, to je v dneh pred prazniki in ob sobotah. V četrtek 15. t. m., na Veliki Šmaren, bodo ostale trgovine zaprte ves dan.

Rojstva, smrti, poroke

Anagrafski urad mestne občine Trst sporoča: dne 13. avgusta 1946 se je rodilo 10 otrok, umrlo je 8 ljudi, porok je bilo 5.

UMRLI: Kaschitz Karol, 69 let, Dal Pra Marija Grazia, 8 let; Fajgelj vd. Pegan Margerita, 88 let; Ghersetti Armando, 53 let; Fornaro Mario, 55 let; Cerar Rudolf, 65 let; Rosman Oskar, 2 leti; Laverziani Mario, 7 in pol mesecev.

POROKE: vknjižene: Giuriani Ivan, mornariški podoficir, in Fermeglia Elda, zasebnica; Ales Terzo, mehanik, in De Carli Lucijana, zasebnica; Giuliani Josip, mizar, in Ronchi Marija, zasebnica; Comirato Ivan, trgovec, in Artico Novella, zasebnica; Glavina Stanislav, kmet, in Nesich Marija, zasebnica.

Za pomoč vojnim sirotam

Za pomoč vojnim sirotam darujeta ob priliki obdaritve po KOS-u za Padriče obradovanki Kalc Marta 50 lir, Grgič Marija 100 lir.

Za pomoč političnim jetnikom

Prosvetno društvo «Slovan» iz Padrič daruje namesto cvetja na grob tov. Grgič Milke 676 lir za pomoč političnim jetnikom. V isti namen daruje tov. Kalc Marta 50 lir.

Za sirotišnico v Trstu

Za sirotišnico v ulici Buonarroti v Trstu so prispevale članice ASIZZ v Bazovici 1000 lir, članice ASIZZ v Lipici 2 litra mleka, 6.45 kg bele moke, 27 jajc, 3.30 kg fižola, 10.50 kg krompirja, 1.65 kg slanine, pol kg rozin in 1.80 kg graha.

Dobra srca

Tov. Grgič Lovrenc iz Padrič daruje ob svojem godu 500 lir za prosvetno društvo v Padričah.

Za Dijaško matico

Ob obdaritvi padriških učencev in učenk po KOS-u, darujeta obdarovanki Kalc Marta 50 lir in Grgič Klara 50 lir za Dijaško matico.

RADIO TRST II.

SREDA, 14. AVGUSTA

7 Pestra glasba; 7.25 koledar; 7.30 vesti v ital.; 7.45 vesti v slov.; 12 komorna glasba; 12.30 jazz glasba; 12.45 napoved časa, vesti v slov.; 13 vesti v ital.; 13.15 slovenske pesmi; 13.30 glasbeni program - Charles Williams in njegov orkester; 14 pregled vesti, branje sporeda; 14.05 predavanje: «Desetica»; 17.15 Mendelsohn: violinski koncert; 18 ouverture; 18.15 radijska univerza: «Duka Ellington» I. del; 18.30 plesna glasba; 19 predavanje: «Josip Kozarac» II. del; 19.15 oddaja odreda jugoslovanske armade; 19.45 predavanje: «Pot v sužnjstvo» II. del; 20 napoved časa - vesti v slov.; 20.15 vesti v ital.; 20.30 glasbena razstava; 20.45 sodobne osebnosti.

KINOPREDSTAVE

NAZIONALE. 16.30: «Nočno dežurstvo» - V. Gioi, G. Morlay.
SUPERCINEMA. 16: «Morski tiger» - E. Portman.
FILODRAMMATICO. Zaprto zaradi popravila.
ITALIA. 16: «Nočna srečanja» - C. Del Poggio, L. Cortese.
ALABARDA. 16: «Halo, kdo govori?» - G. Becchi.
IMPERO. 16: «Tujec v hiši» - P. Freasny, P. Renair.
VIALE. 16: «Skrinja sanj» - V. Romance.
MASSIMO. 16: «Ridolini», komika.
GARIBALDI. 16: «Dva srečolovca», K. Francis.
NOVO CINE. 16: «Rada bi bila ljubljena» - C. Colbert.
ODEON. 15.45: «Prijetna prevara», Gal, Jador.
SAVONA. 16: «Krvna žrtev» - V. Romance.
AZZURRO. 16: «Zakon severa» - M. Morgan, C. Vanel.
RADIO. 16: «Udarci krmila».
MARCONI. Ob 16. in ob 21. na prostem: «Mavrica» - N. Usevi, ruski film.
VITTORIA. Ob 16. in ob 21. na prostem: «Vhod v neskončnost» - V. Francen.
ADUA. 16: «Dva srca med zverinami» - Totò.
VENEZIA. 15.30: «Velika arena».
BELVEDERE. 16: «Prišel je pomorščak» - M. Serato, Mercader.
ARGENTINA. 16: «Obsedenost», C. Calamai.
POLETNO GLEDALIŠČE V JAVNEM VRTU. 21: «Žena je varljiva» - F. Tagliavini, C. Campanini.
CENTRALE. Od 10 ure do 23: Velika znanstvena razstava; samo za odrasle.

★

«PROSV. DOM» - NABREŽINA. danes 14. in jutri 15. t. m. ob 21: «Podjetno dekle»; v soboto 17., v nedeljo 18: in v ponedeljek 19. t. m. ob 21: «Calafuria»; v soboto 24., v nedeljo 25. in v ponedeljek 26. t. m. ob 21: sovjetski film «Peter Veliki».

Popravek

V našem listu smo 13. t. m. pomotoma objavili, da je vas Sežana darovala 5.490 lir, vas Storje pa 4.480 lir za vomoč političnim jet